

Од Митревски Крсто - Јосиф
~~нашиот партизански одоменик~~
од Тривки.

Секваваме
за ВЕСМЕВСКИ НАУМ-ОБРАТОМ!

МИТРЕСКИ КРСТЕ "ГОСПОД"

ПРВОБОРЕЦ ОД ПРИЛЕП

Л Е Г Е Н Д А

На Македонскиот народ. Веслиевски Наум "Овчарот" роден 1921 година во с. Златари Ресенско во Преспа Македонија. Ова 22 годишно момче потекнува од бедна селска фамилија. Се до неговото излегување во партизани 1942 година работи дома како земјоделец во неговото родно село.

Јас лично го познавам горенаведениот мој командант од 1943 година кога стана прв командант на првиот батаљон "Мирче Ацев" што го носеше името на нашиот прилепски херој Мирче Ацев. Ова беше на 18.03.1943 година односно кога беше формирана првата крупна регуларна македонска единица во Македонија, а за командант беше поставен Веслиевски Наум "Овчарот" на планината Славеј која се наоѓа во западна Македонија помеѓу градовите Дебар, Кичево и Струга - Дебарца.

Овој батаљон беше формиран од сите преживевани борци од одредите Преспанскиот и Битолскиот "Даме Груев", Крушевскиот "Питу Гули", Прилепскиот "Гоце Делчев" и "Димитар Влахов", Велешкиот "Димитар Влахов", одредот Славеј и новодојдените борци од Кичевските и Охридските села. Така на самото формирање во стројот имаше 230-250 борци.

Од кога се собраа сите борци другарот Веслиевски Наум "Овчарот" вика на збор на овој негов повик сите се построја на отворениот терен на планината Славеј, а потоа командуваше мирно. Истотака командуваа командирите на дотогашните одреди, а после тоа командуваше поздрав и се упати во правец со строев корак према командантот на главниот штаб на Македонија Михајло Апостолски и рапортираше дека единиците се спремни за оваа свеченост. Ми остана во сеќавање како ова младо момче од 22 години го изврши овој поздрав и рапорт на командантот на главниот штап пред нашите борци и пред народот од ближните села кој присуствуваа на оваа свеченост, на формирањето на батаљонот "Мирче Ацев" на планината Славеј. Просто се понашаше толку слободен како да завршил некоја висока војна школа.

Михајло Апостолски

После овој рапорт командантот на главниот штаб на Македонија Апостолски Михајло од името на ЦКМ и главниот штаб на Македонија. Пред овој строј е прочита наредбата дека денеска на 18.08.1943 година на ова место на планината Славеј се формира првата крупна регуларна единица на Македонија батаљонот Мирче Ацев и дека за незин командант се поставува Веслиевски Наум "Овчарот". Истотака прочита дека за негов заменик се поставува Трпески Мите "Војводата" од село Покрвеник-Преспа. Истотака прочита дека за прв комесар се поставува Стоилко Планински од село Оревдол од Титовелешка околија, за заменик комесар се поставува Белев Трајан од село Цавато Битолска околија. Истотака во батаљонот поставени беа четните командири, комесари и пониските водства. По читањето на оваа наредба "Овчарот" се заврте со лицето према батаљонот и командуваше мирно, а потоа слободни сте. Тогаш сите негови борци-другари и селаните од околните села кој присуствуваа на оваа прослава односно на формирање на батаљонот "Мирче Ацев" се стрчаа кон "Овчарот" да му честитаат на неговиот избор за командант за првата Македонска регуларна единица. Истотака му честитаа и членовите на главниот штаб кој се наоѓаа во овој момент на формирањето на батаљонот, бидејќи во него гледаа способност и верба за нашата слобода на Македонскиот народ.

По завршување на оваа веселба Веслиевски Наум "Овчарот" издаде наредба да се спремат батаљонот за напад на селата Велмевци, Лешани, Сливово, Белчиште и на други места во западна Македонија-Дебарца против фашистичката окупаторска војска на Италија и домашните издајници "Балистите" Меџаил, мали Меџаил, Цемо, Мурат и други балистички банди кој се движеа на овој терен на западна Македонија. Истотака овој батаљон ги рушеше сите комуникации било железнички или друмски и телефонските линии со кој се служеше непријателот.

Овој батаљон на чело со Овчарот има поминато тежок пат со борби од планината Славеј-Дебарца, Кичево, Крушевско, Прилепско, Велешко, Солунска глава, Порече преку Битола за Преспа, а од Преспа за Грчка, а од Грчка преку село Туминец преку планината Галичица за Албанија преку градчето Подградец по планината Мокра се до Корча и Тирана односно до неговото повторно враќање во западна Македонија од каде и тргна на овој специјален пат и долг задатак. Така на 11.11.1943 година повторно стигна сабалјето рано во селото Сливово, и така точно во 10 часот на 11.11.1943г. се построи во стројот на Првата македонско косовска бригада како нејзин прв батаљон.

Stefan Stojanov

На овој тежок пат задатак беше на батаљонот "Мирче Ѕ
 Ацев" беше да крени на 15.09.1943 година од првиот град осло-
 боден од нашите единице т.е Кичево и да ја помини границата
 во правецот на Дворци и Пласница, Врнешница и Чолопек на
 местото каде што беше поделена Македонија на два дела односно
 западниот дел дотогаш под Итаљанска окупација до 9.09.1943г.
 а Вардарскиот дел од Врнешница, Чолопек и Цер на Бугарската
 окупаторска фашистичка војска. Задача на овој батаљон му беше
 да му кажиме на народот кој беше окупиран од Бугарската фашистичка
 армија и полиција дека ние Партизаните постоиме и дека не сме
 ликвидирани како што го лажеше народот бугарската полиција, и
 дека имаме два града слободни Кичево и Дебар и сите околни
 села на горенаведените градови. Исто така имавме задатак во сите
 села: крушефски, прилепски, бродски и велешки да влезиме и одржиме
 митинзи и кај што има помали бугарски единици да ги нападнеме
 и ликвидираме. Исто така имавме задатак и малата група Четници
 на чело со Војче Трбич која се движеше во Порече да ја ликви-
 дираме и да му кажиме на нашите селани Војчета Трбич да не го
 помагаат со ништо бидејќи се бореше против нас, и Македонскиот
 народ за кралска Србија, и секој кој ќе го помага ќе одговара
 пред народниот суд на нашиот народ по ослободувањето.

Од кога заминавме преку граница другиот ден сабалје
 рано стигнавме во близина на с. Дреново ~~и~~ јужно од брод и
 овдека останавме преку целиот ден во една мала шума. После
 краток одмор командантот одржа состанок со штабот на батаљонот
 и четните раководства а комесарот одржа состанок со партиската
 организација и на овие состанци утврдија односно констатираа
 дека на овој пат до селото дреново од новодојдените борци скоро
 50% по самиот пат повторно се вратиле назад за Кичево ноќта
 без да ги приметиме. Затоа командантот и другото раководство
 донесоа одлука да се формира времен штаб и тоа од заменикот
 командант на батаљонот Трпевски Мите "Војводата" како командант
 и заменикот комесар на батаљонот Белев Трајан и делегатот и
 пушкомитралезец Старејко од с. Златари. Од кога се формира овој
 временски штаб Овчарот командуваше збор тогаш сите борци се
 построија и нареди одма да се издвојат новодојдените борци на
 една страна, а битолските, прилепските, преспанските, круше-
 вските и велешките да се издвојат на дедна страна, тогаш Овчарот
 рече овие нови борци сите да се вратат назад преку граница на
 нашата слободна територија заедно со формиранит времен штаб
 кој со нив ќе командува, бидејќи по самиот пат 50% се вратиле
 назад и го откриваат правецот на движењето на нашиот батаљон.

Мирче Ѕ

Така вечерта во првиот мрак ние старите борци откај с. Дреново заминавме во правец на Крушево с. Јакреново и Дебриште а одовде продуживме во правец на с. Зрзе и останавме овдека неколку сати, а послепадне продуживме према Солунска Глава и вечерта стигнавме во Бачилата на Шула Мина односно газдата. Овдека останавме два дена бидејќи нашиот командант се разболе многу тешко од дифтерија - гнојна така цело грло му беше затнато и имаше многу голема температура а немавме никакви лекови за да му помогнине, сем што имавме малку ракиа така му клававме облога на грлото. Третиот ден овие бачила ги напуштивме и заминавме накај с. Крапа, тука со неколку селани командантот и комесарот одржаа состанок и формираа месен одбор во с. Крапа со задача да ја помагаат нашата револуција и да приваќаат нови луѓе за да се борат против непријателот. После тоа подрживме према с. Црешево и во првиот мрак стигнавме во ова село ги собравме сите селани и одржавме митинг со нив, а на митингот зборуваше комесарот Планински и командантот Овчарот. Исто така и во ова село се формираше месен одбор од добриселани. После овој митинг командантот даде наредба да се отвори мандрата во која имаше многу кашкавал, сирење, маст, сол и друг материјал што беше носен од бачилата од Солунската Глава, а сместуван во ова село а отука да го носат за Бугарија. Тогаш командантот му нареди на селаните да земаат јадење колку саќаат кашкавал и сирење. Селаните нејќеа да земаат бидејќи се плашеа од бугарската власт и тогаш еден од селаните кажа дека кметот од селото е шпиун на Бугарската полиција и дека одма ќе им кажи на Бугарите и дека сите ќе одат во затвор. Тогаш командантот нареди одма да се врзи кметот и да го осудат, така беше осуден на смртна казна тогаш селаните го земаа кашкавалот и сирењето по домовите како да сме го зеле ние, а кметот го земавме со нас и кога дојдовме до реката Треска го стрелавме и го фрливме во неа.

Од кога ја поминавме реката Треска продолживме према с. Самаков и кога излегобме надвор од селото земавме еден дрвар и му рековме да не води према границата каде што беше поделена Македонија на два дела према с. Чафа и с. Бариково со задача да ја преминеме границата и да продолжиме према нашата слободна територија према Кичево. Откога ја поминавме границата останавме во шумата кај Букова кај с. Бариково односно кај Студена Вода. Откога ја поминавме границата овој селанец нас ни побара пари што не пренесе према граница, а ние му рековме дека ние немаме пари и дека ние се бориме за него и целиот народ, тој ни рече нас дека пред два дена Војчета Трбич со неговата група четници

Стефан Трбич

и му дал златници за нивниот пренос и дека војне замнал за кичево, потоа му кажа на командантот дека Кичево прет два дена повторно го зеле Германските фашистички војски заедно со балистите. Тогаш Овчарот определи една патрола на чело со Тордан Липерката, Димче Милески "Добри", Базро и Мешковски Бустриќ "Ивреинот", им даде задатак да појдат према селата Бариково, Туин и Поповјани да проверат дали се точни овие искази на овој селанец. Оваа група замина во правец на наведените села и констатира дека стварно градот Кичево паднал во рацете на окупаторот, тогаш командантот одлучи заедно со комесарот да свикаа состанок со партиската организација и да се одлучи што да се прави. На овој состанок партијата одлучи заедно со раководството повторно да се вратиме за Порече и без да чекаме денски да ја и поминиме границата и да продолжиме према селата Самаков, Тополница во правец на селото Дебрешта и избиеме према Крушево денеска каде што се наоѓа споменикот на Питу Гули. Кога стигнавме вечерта во с. Тополница овдека заробивме 5 бугарски војници што работеа во ба-вците, истите ги безоружавме тие почнаа да се молат и да плачат, тогаш нашиот командант Овчарот му рече дека ќе ги ослободат и дека нема да ги ликвидираат но кога ќе се вратите во касарните ќе му кажите на вашите војници да не се борите против нас бидејќи ние партизаните не сме толку лоши луѓе како што ви викаат вашите офицери, дека сме ние луѓе се што тепаме колиме и јадиме, затоа повторно ви велам кога ќе се судрите со нас во борба без да се плашите да се предавате на нас. Ние ќе ви понудиме да идите со нас во партизани а ако нејките ќе ве безоружаме и ќе ве пуштиме повторно да се вратите во вашите касарни. Овие не веруваа но кога ги ослободи командантот тие почнаа да му се заблагодаруваат.

После ова нашиот Батаљон продужи према Крушево и сабалјето рано поминавме покрај манастирот и стигнавме во близината на с.Журче кое се наоѓа во близина на Крушево. Тука останавме преку целиот ден, а вечерта во првиот мрак се спуштивме во с.Журче но бргу бевме откриени од контрачетата во ова село и почнаа по нас да пукаат, тогаш нашата претходница на чело со Митрески Крсте "Господ" од Прилеп, Николовски Коста "Сам во ноќта" од Прилеп и Тодоровски Ицо "ФЕТ" од Битола извршивме јуриш на оваа контрачета и овдека заробивме двајца од нив близу до мртвацата испод самото село. Овие двајца контрачетницим почнаа да плачат и да не молат да не ги тепаме бидејќи имаат по неколку деца, тогаш ние двајцата ги предадовме на командантот и овдека нашиот командант покажа голема хуманост, ги советувахе и им рече ако уште еднаш ве фатиме ќе ве ликвидираме така и нив ги ослободи а оружјето им го одземавме.

Митре Крсте

Во ова село истотака одржавме митинг и нашиот штаб се поврза со членови од месниот комитет кој од порано беше формиран од крушевската партиска организација. После овој митинг нашиот командант го повика даскалот и неговата жена и беше даскалица и двајцата од Бугарија а поставени за учители во с. ВАС. ЖУРЧЕ. Командантот и комесарот на батаљонот им рекоа на даскалите одма уште утре да го напуштат селото и да си одат за Бугарија, и дека овде несмеат да ги учат нашите деца на Бугарски бидејќи ние сме Македонци, а доколку другпад ве најдиме во селото ние ќе ве ликвидираме. Така даскалот и неговата жена се заблагодарија и рекоа дека ќе си одат за Бугарија. После ова ние заминавме према с. Цван ја поминавме реката црна и продуживме према манастирот Демир Хисар, а бугарската војска од Битоса, Цер и полицијата од Цван продужија во п-отера по нас али ние веќе избивме према с. Смилево а од Смилево према планината Бигла и се најдовме над селото Златари родното место на нашиот командант. Овдека над с. Златари во шумата останавме 24 часа. На ова место командантот определи една група и тоа Ефтим од Подмосици и Мичо Чаушот од с. Подмочани и комесарот на една чета Бено Русо да појдат во подмочани и поткрвеник да земат нешто храна, опинци и друга опрема а една група на чело со Јордан Пиперката да слези во с. Златари и да го фати кметот Шишко кој е издајник на Македонскиот народ да го заробат или ликвидираат. По долго време овие сите другари се вратија во батаљонот и донесоа храна. Откога се најадовме и падна првиот мрак ние појдовме во правец на границата преку мал Пелистер каде што беше поделена Македонија на Бугарите и Италијаните. Водич беше на нашиот батаљон Евти и Мичо Чаушот, после пола ноќ ние ја премијавме границата и Мичо рече дека ја заминавме Бугарската граница бидејќи бевме многу уморни нас ни се пиеше вода и го прашавме Мичо дали има негде вода, Мичо рече дека во близина има извор, ние комотно ги собравме сите чутурки што ги имаме и отидовме кај изворот да полниме вода почнавме да галамиме и да тропаме со чутурите и одеднаш на нас почна да се фрлаат бомби и да се пука од сите врсти оружја што ги имаше на караулите. Тогаш нашиот командант многу мирно и ладнокрвно донесе одлука нашиот батаљон да изврши напад на караулитете да ги разбиеме Бугарските граничари и да заминиме во правец према Мал Пелистер и селата Брајчино и Дупени, и така без да дадиме некоја жртва ја поминавме границата а од нашите позадинци разбравме дека сме ликвидирале неколку бугарски војници така стигнавме во Преспа и останавме неколку дена и се сретнавме со преспанскиот

Мичо Чаушот

одред со кој командуваше првоборецот Костевски ~~Горе-Велковски~~
 "Срелката" и Димко Иван Шпанецот.

После неколку дена одмор во овие 5 села во Преспа
 Брајчино, Дупени и други села заминавме со чамци нашиот бата-
 љон и се најдовме во с. Нивици кое се наоѓа во Егејска Македонија.
 Кога се качивме на чамците и заминавме по езерото Овчарот за да
 се нашали со нас викна за денеска е паролата "рива крап" сака-
 ше со тоа да кажи од нас 90% незнаеме да пливаме и ако не
 нападнат непријателите ќе се удавиме во езерото. Вечерта стигнавме
 во с. Нивици и многудо добро бевме дочекани од сите наши селани, а
 другиот ден продуживмесо чамци и стигнавме во селото Туминец, а
 после од Тумихнец во правец на с. Лескоец према планината Гали-
 чица во правец на манастирот Свети Наум а потоа во градчето
 Поградец во Албанија, а од Поградец во правец на мокра и Корча,
 Тирана и така во Албанија останавме 10-15 дена. За ова време
 поминавме нашата граница кај Горна Белица како што ја викаат
 Влашка Белица а од тука према реката Дрим и се најдовме во
 с. Вевчани а од тука продолживме во Правец на Црвена Вада и така
 на 11.11.1943г. стигнавме сабалјето рано во 7 часот во с. Сливово
 и така присуствувавме на формирањето на првата македонско косо-
 вска бригада и така влеговме во состав на оваа бригада како прв
 батаљон.

Ова младо 22 годишно момче селанче полуписмени стана
 командант на првиот батаљон во Македонија на 18.08.1943г. ко-
 мандант на втората македонска ударна бригада од 02.08.1944 год.
 После ослободување на град прилеп на 09.09.1944г. Овчарот стана
 на првата македонска дивизија, а кој дотогаш беше командант на оваа
 дивизија Тихомир Милошевски - Тичо.

Овој командант "Овчарот" на сите овие команди места
 се покажа многу способен, добар раководител и секогаш насмеан, ве-
 шуваме зашто не е прогласен за народен херој за време на него-
 виот живот или по неговата смрт.

Скопје, 05.03.1990 год.

У. Партизански Архив 3/2
 Ст. 01 6, стр. 229-889.

Напишал преживеан борец од
 Батаљонот "Мирче Ацев"
 Митрески Крсте "Господ"